

**Законодавчі ініціативи за період 15 липня – 31 липня 2022 року,
що впливають на діяльність виробників з ВДЕ**

Верховна Рада України

Закони, що набули чинності

27 липня 2022 року набув чинності Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про ринок електричної енергії» щодо врегулювання відносин з продажу електричної енергії виробниками електричної енергії за двосторонніми договорами» від 08 липня 2022 року № 2371-ІХ.

Законом доповнюється частина 2 статті 66 Закону України «Про ринок електричної енергії» положенням, згідно з яким всі виробники електричної енергії (крім виробників електричної енергії, яким встановлено "зелений" тариф, та виробників електричної енергії, які за результатами аукціону набули право на підтримку) зобов'язані здійснювати продаж електричної енергії за двосторонніми договорами виключно на електронних аукціонах, порядок проведення яких затверджується Кабінетом Міністрів України.

19 липня 2022 року набув чинності Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо оптимізації трудових відносин» від 01.07.2022 р. № 2352-ІХ.

Закон спрямований на оптимізацію трудових відносин, і буде діяти лише під час воєнного стану. Закон, зокрема, передбачає:

- роботодавець або працівник можуть ініціювати "призупинення" трудового договору до припинення або скасування воєнного стану. Якщо роботодавець хоче відновити дію трудового договору, він повинен за 10 календарних днів повідомити працівника про необхідність відновлювати роботу;
- працівнику, який виїхав за межі України або набув статусу внутрішньо переміщеної особи, за заявкою роботодавець надає відпустку без збереження зарплати не більше 90 календарних днів;
- для працівників критичної інфраструктури під час воєнного стану тривалість робочого часу можна збільшувати до 60 годин на тиждень. Роботодавець може встановлювати для таких працівників шестиденний робочий тиждень;
- роботодавець може відмовити працівнику у наданні невикористаних днів щорічної відпустки;
- порядок організації діловодства, як наприклад, ведення трудових книжок, чи пересилання і зберігання наказів, повідомлень визначається роботодавцем самостійно;
- роботодавець як і раніше має зберігати за своїми працівниками, мобілізованими на військову службу, робоче місце та посаду. Проте новим законом звільняється від обов'язку виплачувати таким робітникам середню зарплату, що вимагалось від нього раніше.

Прийняті закони

29 липня 2022 року прийнятий Закон України «Про особливості регулювання відносин на ринку природного газу та у сфері теплопостачання протягом дії воєнного стану та подальшого відновлення». Зареєстрований у Верховній Раді України під № 7427.

Зазначеним Законом на період дії воєнного стану в Україні та шести місяців після запроваджується мораторій на підвищення цін та тарифів на ринку природного газу та у сфері теплопостачання, а саме:

- тарифів на послуги розподілу природного газу;
- тарифів на теплову енергію, на послуги з постачання теплової енергії та послуги з постачання гарячої води для всіх категорій споживачів;
- цін на природний газ для побутових споживачів. Для них застосовуються ціни, що діяли станом на 24 лютого 2022 року.

Передбачається компенсаторні механізми покриття витрат/втрат суб'єктів господарювання на ринку природного газу та в сфері тепlopостачання, зумовлених запровадженням вищезазначеного мораторію та іншими інструментами державного регулювання, воєнними діями та понесеними у зв'язку із запобіганням/врегулюванням гуманітарних кризових ситуацій витратами, а також витрат на погашення заборгованості, які виникли після введення воєнного стану.

Крім цього, зазначеним Законом внесені ряд змін до законодавства у сфері електроенергетики, що безпосередньо зачіпає інтереси виробників ВДЕ, а саме:

1) **На період 2022 року зупинено дію окремих положень статті 43 Закону України «Про ринок електричної енергії»**, які визначають обов'язкові напрями використання НЕК Укренерго коштів, отриманих за результатами аукціонів на міждержавний перетин.

Визначено **напрями використання отриманих НЕК Укренерго у 2022 році коштів за результатами аукціонів на міждержавний перетин**, а саме.

Кошти, отримані НЕК Укренерго від розподілу пропускної спроможності міждержавного перетину станом на 31 липня 2022 року, використовуються для таких цілей:

10% - інвестиції на технічне обслуговування та збільшення пропускної спроможності;

45% - на погашення заборгованості НЕК Укренерго, що сформувалася на балансуєчому ринку;

45 % – на погашення заборгованості НЕК Укренерго перед Гарантованим покупцем за надані послуги із забезпечення збільшення частки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел. Гарантований покупець зобов'язаний перерахувати отримані кошти, ДП НАЕК Енергоатом та виробникам ВДЕ, що входять або входили у попередні періоди до складу балансуєчої групи гарантованого покупця, пропорційно заборгованості, що існує перед такими суб'єктами господарювання.

Кошти, отримані НЕК Укренерго від розподілу пропускної спроможності міждержавного перетину з 1 серпня 2022 року до 1 січня 2023 року, використовуються для таких цілей:

50% - на погашення заборгованості НЕК Укренерго, що сформувалася на балансуєчому ринку;

50% - на погашення заборгованості НЕК Укренерго перед Гарантованим покупцем за надані послуги із забезпечення збільшення частки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел. Гарантований покупець зобов'язаний перерахувати отримані кошти, ДП НАЕК Енергоатом та виробникам ВДЕ, що входять або входили у попередні періоди до складу балансуєчої групи гарантованого покупця, пропорційно заборгованості, що існує перед такими суб'єктами господарювання.

2) **Статтю 71 Закону України «Про ринок електричної енергії»** доповнено новою частиною 4-1, що врегулює **порядок виходу та повернення до балансуєчої групи Гарантованого покупця** виробників ВДЕ, яким встановлено «зелений» тариф.

Законом передбачено, що вихід та повторне повернення з/до балансуєної групи Гарантованого покупця відбувається за бажання виробників, шляхом повідомлення про це Гарантованого покупця не пізніше ніж за 20 днів до запланованого виходу або повернення.

На час виходу з балансуєної групи укладений з Гарантованим покупцем договір купівлі-продажу електричної енергії тимчасово призупиняється. Призупинення дії зазначеного договору не звільняє сторони від належного виконання зобов'язань за розрахунками, що виникли у період до призупинення дії такого договору. Призупинення дії договору не призводить до скасування рішення НКРЕКП про встановлення «зеленого» тарифу виробнику ВДЕ.

Виробник ВДЕ може повернутися до балансуєної групи Гарантованого покупця не раніше ніж за 60 днів після його виходу.

3) Статтю 71 Закону України «Про ринок електричної енергії» та Закон України «Про альтернативні джерела енергії» доповнено новими положеннями, що врегульовують питання укладення та виконання договорів про надання послуги із забезпечення стабільності ціни на електричну енергію, вироблену з альтернативних джерел енергії. Послуга запроваджується як механізм мінімізації цінових ризиків, які виникають у виробників з ВДЕ та споживачів електричної енергії під час діяльності на ринку електричної енергії.

Відповідно до договору виробник зобов'язується придбавати у споживача та оплачувати послугу із забезпечення стабільності ціни на електричну енергію, якщо у періоді, визначеному сторонами у договорі, значення індикативного показника ціни на електричну енергію на ринку електричної енергії України перевищує допустимий верхній граничний рівень можливого коливання значень такого показника, а споживач зобов'язується придбавати у виробника та оплачувати послугу, якщо у такому періоді значення індикативного показника ціни на електричну енергію на ринку електричної енергії України є нижчим за допустимий нижній граничний рівень можливого коливання значень такого показника.

Запропонований механізм схожий на деривативні контракти на різницю в ціні, але, на відміну від таких деривативних контрактів, які укладаються на фінансових ринках, договір про надання послуги із забезпечення стабільності ціни на електричну енергію, вироблену з альтернативних джерел енергії, укладається на ринку електричної енергії (поза організованих сегментів цього ринку) та не залежить від наявності у сторін укладених договорів купівлі-продажу електричної енергії та/або постачання електричної енергії.

Закон готується на підпис Голови Верховної Ради України.

29 липня 2022 року прийнятий Закон України у Закону України «Про внесення змін до розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України щодо забезпечення стабільного функціонування ринку природного газу протягом дії воєнного стану та подальшого відновлення». Зареєстрований у Верховній Раді України під № 7428-2.

Закон прийнято спільно із Законом України «Про особливості регулювання відносин на ринку природного газу та у сфері теплопостачання протягом дії воєнного стану та подальшого відновлення», оскільки він має забезпечити ефективну його реалізацію. Законом вносяться зміни до відповідних підрозділів розділу XX Податкового кодексу України та встановлюються особливості оподаткування відповідних операцій учасників ринку природного газу та у сфері теплопостачання з метою оптимізації податкового навантаження на суб'єктів ринку в частині податку на додану вартість та податку на прибуток підприємств.

Крім цього, зазначеним Законом внесені ряд змін до Розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України, що безпосередньо зачіпають інтереси виробників ВДЕ, а саме:

1) Запроваджується **касовий метод розрахунку податку на додану вартість (ПДВ) для виробників за «зеленим» тарифом** не тільки по доходах від продажу електричної енергії за «зеленим» тарифом, а також **за надані оператору системи передачі послуги із зменшення навантаження**. Виробники за «зеленим» тарифом поряд з іншими учасниками ринку електричної енергії тимчасово, до 1 січня 2026 року, визначають дату виникнення податкових зобов'язань та податкового кредиту за касовим методом.

2) Визначаються особливості справляння податку на прибуток виробників за «зеленим» тарифом.

Так в період з 1 січня 2022 року до 1 січня 2024 року, **фінансовий результат до оподаткування буде зменшуватися на суму** нарахованого у бухгалтерському обліку і врахованого у фінансовому результаті до оподаткування доходу не тільки від продажу електричної енергії за "зеленим" тарифом, а також за **надані послуги із зменшення навантаження** у періоді з 1 січня 2022 року до 1 січня 2024 року, за яким виробник електричної енергії не отримав оплату на кінець звітного періоду.

Закон готується на підпис Голови Верховної Ради України.

19 липня 2022 року прийнятий Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни». Зареєстрований у Верховній Раді України під № 7378.

Закон передбачає на період дії воєнного стану або стану війни, а також протягом трьох місяців після його припинення чи скасування, звільнення від відповідальності за порушення строків оприлюднення річної фінансової звітності та річної консолідованої фінансової звітності разом з відповідними аудиторськими звітами, звітом про управління, консолідованим звітом про управління, звітом про платежі на користь держави та консолідованим звітом про платежі на користь держави, складення та оприлюднення яких передбачено законодавством.

Закон знаходиться на підписі у Президента України.

19 липня прийнято Закон України «Про внесення змін до Закону України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Зареєстрований у Верховній Раді України під № 6244.

Законом визначаються малі, середні та великі групи підприємств. Закон передбачає звільнення малих та середніх груп підприємств від обов'язкового складання і подання консолідованої фінансової звітності.

Закон знаходиться на підписі у Президента України.

19 липня 2022 року прийнятий Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо спрощення регулювання трудових відносин у сфері малого і середнього підприємництва та зменшення адміністративного навантаження на підприємницьку діяльність». Зареєстрований у Верховній Раді України під № 5371.

Закон визначає спрощене регулювання трудових відносин суб'єктів малого та середнього підприємництва на період дії воєнного стану і втрачає чинність з дня припинення або скасування воєнного стану.

Передбачене Законом спрощення стосується підприємств, де працює не більше 250 осіб, або відносно працівників, розмір заробітної плати яких за місяць становить понад вісім розмірів мінімальної заробітної плати, встановленої законом (у поточному часі – 52 000 грн).

Такі підприємства можуть укласти з працівниками договірні відносини на індивідуальних умовах для робітника. Наприклад, визначити систему оплати праці, надбавок, доплат, премій, норм робочого часу та відпочинку. У трудовому договорі може визначатись зарплата у валюті (із зазначенням гривневого еквіваленту). Зарплата може виплачуватись працівникові у зазначені в договорі строки, проте не рідше одного разу на місяць.

Одночасно з цим, роботодавець може за власною ініціативою звільнити з роботи, виплативши компенсацію у розмірі затверджених державою трьох мінімальних зарплат (у поточному часі - 19 500 грн). Для розриву трудових стосунків роботодавцеві тепер достатньо надіслати працівнику рекомендований лист з повідомленням про розірвання трудового договору в односторонньому порядку. Трудовий договір вважатиметься розірваним з наступного робочого дня після дати вручення працівнику офіційного повідомлення або через п'ять календарних днів з дня надходження відправлення у поштове відділення за адресою працівника.

Закон знаходиться на підписі у Президента України.

Кабінет Міністрів України

Постанова КМУ від 26 липня 2022 р. № 828 «Деякі питання державної гарантії, наданої за борговими зобов'язаннями приватного акціонерного товариства «Національна енергетична компанія «Укренерго».

Постановою Уряд підтвердив державні гарантії, надані відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 11 жовтня 2021 р. № 1049 «Про надання у 2021 році державної гарантії за зобов'язаннями приватного акціонерного товариства «Національна енергетична компанія «Укренерго» для забезпечення виконання боргових зобов'язань за облігаціями сталого розвитку, випущеними та розміщеними у листопаді 2021 р. («зелені» облігації).

Державна гарантія, підтверджена цією постановою, у тому числі забезпечує виконання боргових зобов'язань, визначених правочинами, які стосуються, зокрема, відстрочки погашення облігацій та виплати відсоткового доходу за ними, а також можливого збільшення номінального обсягу облігацій у зв'язку з відстрочкою виплати відсоткового доходу за ними на 24 місяці, на суму, що не перевищує 120 млн. доларів США.

Постанова КМУ від 22 липня 2022 р. № 838 «Про затвердження Положення про покладення спеціальних обов'язків на оператора системи передачі для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку електричної енергії».

Зазначеною постановою затверджено Положення про покладення спеціальних обов'язків на оператора системи передачі для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку електричної енергії (далі - Положення). Відповідно до Положення спеціальні обов'язки покладаються на оператора системи передачі (далі – ОСП). До спеціальних обов'язків ОСП належить надання оператором системи передачі цільової безвідсоткової поворотної допомоги ДП “Укрвугілля” на суму, яка не може перевищувати 2,5 млрд. гривень. Метою надання поворотної безвідсоткової фінансової допомоги є придбання вугілля для забезпечення підготовки та проходження виробниками електричної енергії, які у своєму складі мають ТЕС та ТЕЦ, опалювального сезону осінньо-зимового періоду 2022/23 року.

Між ОСП (позикодавцем) та ДП “Укрвугілля” (позичальник) укладається договір, який передбачає повернення безвідсоткової поворотної фінансової допомоги ОСП у строк до 1 червня 2023 р.

При цьому, постановою КМУ від 22 липня 2022 р. № 838 не передбачено джерело фінансування ОСП для надання поворотної безвідсоткової фінансової допомоги ДП “Укрвугілля”. Натомість постановою КМУ рекомендовано НКРЕКП визначити для ОСП джерело фінансування виконання спеціальних обов’язків, передбачених Положенням, за рахунок тарифу на послуги з передачі електричної енергії.

Положення набирає чинності з дня опублікування постанови КМУ від 22 липня 2022 р. № 838 та діятиме до 1 червня 2023 року.

Нажаль, Кабінет Міністрів України не визначив для оператора системи передачі джерела фінансування для виконання покладених на нього обов’язків. НКРЕКП рекомендовано визначити оператору системи передачі джерело фінансування виконання спеціальних обов’язків за рахунок тарифу на послуги з передачі електричної енергії. Отже НКРЕКП може переглянути інші статті витрат оператора системи передачі в сторону їх зменшення, що, відповідно, може впливати на виплати оператора системи передачі на користь Гарантованого продавця та виробників ВДЕ.

Постанова КМУ від 22 липня 2022 р. № 824 «Деякі питання отримання, розподілу, використання та обліку гуманітарної допомоги для задоволення потреб енергетики в умовах воєнного стану».

Зазначеною постановою затверджено Порядок отримання гуманітарної допомоги для задоволення потреб енергетики від донорів, її зберігання, розподілу та передачі набувачам в умовах воєнного стану та протягом 150 календарних днів з дня його припинення або скасування (далі – Порядок отримання гуманітарної допомоги).

Відповідно до Порядку отримання гуманітарної допомоги:

- набувачами гуманітарної допомоги можуть бути суб’єкти господарювання незалежно від форми власності, що провадять діяльність в електроенергетичному комплексі;
- для отримання гуманітарної допомоги суб’єкти господарювання можуть надсилати у паперовій або електронній формі запит до Міненерго за формою, розміщеною на офіційному веб-сайті Міненерго;
- Міненерго проводить аналіз їх пріоритетності, узагальнює отримані від набувачів запити щодо потреби в допомозі та подає перелік відповідних потреб донорам. Пріоритетність задоволення запитів визначається з урахуванням таких критеріїв, як тип потреб, вид діяльності набувачів, масштаби та ступінь пошкодження їх критичної інфраструктури внаслідок бойових дій та/або окупації, необхідність негайного відновлення та забезпечення надійного і безпечного постачання електроенергії, наявність чи відсутність ризиків для критичної інфраструктури та енергетичної, екологічної та ядерної безпеки тощо;
- після отримання Міненерго повідомлення від донорів щодо готовності передати допомогу набувачам Міненерго визначає потенційних набувачів та узгоджує з ними потреби у допомозі;
- відповідні договори (угоди, меморандуми) з донорами для отримання допомоги в інтересах набувача укладаються отримувачем. Отримувачем може бути АТ “Хмельницькобленерго”, державне підприємства, установа чи організація, що належать до сфери управління Міненерго та визначена Міненерго отримувачем;
- отримувачі забезпечують передачу допомоги безпосередньо її набувачам.

Постанова КМУ від 22 липня 2022 р. № 824 передбачає для отримувачів та набувачів допомоги звільнення від встановлених законодавством вимог щодо отримання, використання, обліку та звітності в умовах воєнного стану та протягом 150 календарних днів з дня його припинення або скасування.

Прийняті рішення**Постанова від 26 липня 2022 р. № 821 «Про затвердження Змін до Порядку купівлі гарантованим покупцем електричної енергії, виробленої з альтернативних джерел енергії».**

Постановою внесено зміни до Порядку купівлі гарантованим покупцем електричної енергії, виробленої з альтернативних джерел енергії, затвердженого постановою НКРЕКП від 26 квітня 2019 року № 641 (далі – Порядок) в частині, що стосуються інформаційного обміну між учасниками ринку та розрахунку частки відшкодування вартості врегулювання небалансу електричної енергії виробниками ВДЕ.

Зміни передбачають:

- 1) Порядок обміну ОСП та Гарантованим покупцем інформацією/даними про обсяги не відпущеної електричної енергії генеруючими одиницями виробників ВДЕ у результаті виконання команд ОСП на зменшення навантаження. Інформація надається за даними актів приймання-передачі наданих послуг із зменшення навантаження, а у разі відсутності таких актів, - ОСП подаються оперативні розрахункові дані, а після підписання актів приймання передачі послуги ОСП подає Гарантованому покупцю остаточні оновлені дані.
- 2) У разі отримання Гарантованим покупцем:
  - оновлених даних комерційного обліку по генеруючих одиницях виробника ВДЕ, що входить до балансуєної групи гарантованого покупця;
  - отримання від ОСП оновлених даних щодо обсягів не відпущеної електричної енергії генеруючими одиницями виробників у результаті виконання команд ОСП на зменшення навантаження;Гарантований покупець здійснює перерахунок обсягу відшкодування виробником ВДЕ, що входить до його балансуєної групи, гарантованому покупцю частки вартості врегулювання небалансу з підписанням акта корегування.
- 3) Порядок розрахунку коригуючого платежу за відшкодування виробником ВДЕ, що входить до балансуєної групи гарантованого покупця, у разі отримання оновлених даних.

З метою врегулювання питань, пов'язаних з інформаційним обміном між учасниками ринку та розрахунку частки відшкодування вартості врегулювання небалансу електричної енергії у період з лютого по червень 2022 року (включно) постановою НКРЕКП:

- доручено ОСП до 01 серпня 2022 року (включно) надати гарантованому покупцю обсяги не відпущеної електричної енергії генеруючими одиницями виробників ВДЕ у результаті виконання команд ОСП на зменшення навантаження за період з лютого по червень 2022 року (включно);
- правовідносини, щодо перерахунку обсягу відшкодування виробником ВДЕ, що входить до його балансуєної групи, частки вартості врегулювання небалансу гарантованого покупця, що виникли з дати введення воєнного стану в Україні, врегулюються відповідно до прийнятих цією постановою змін.

Постанова від 22 липня 2022 р. № 798 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності зі зберігання енергії».

Ліцензійні умови провадження господарської діяльності зі зберігання енергії розроблені на виконання вимог Закону України № 2046-IX «Про внесення змін до деяких законів України щодо розвитку установок зберігання енергії», який набрав чинності 16 червня 2022 року.

Діяльність суб'єктів господарювання зі зберігання енергії підлягає ліцензуванню, якщо сумарна встановлена потужність установок зберігання енергії складає 150 кВт і вище.

Визначаються випадки коли споживачі, виробники електричної енергії, ОСП можуть здійснювати діяльність зі зберігання енергії без отримання ліцензії.

Ліцензійні умови встановлюють перелік документів, які подаються для отримання ліцензії на провадження господарської діяльності зі зберігання енергії, та вимоги, що висуваються для провадження діяльності зі зберігання енергії.

Постанова від 20 липня 2022 р. № 794 «Про внесення змін до деяких постанов НКРЕКП», постанова від 19 липня 2022 р. № 775 «Про внесення змін до Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з виробництва електричної енергії».

Відповідно до прийнятих постанов:

1. Внесено зміни до пункту 1.6 глави 1 Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з виробництва електричної енергії, затверджених постановою НКРЕКП, від 27 грудня 2017 року № 1467 (далі- Ліцензійні умови), які передбачають, що:

1) документи, зазначені у підпунктах 2 та 6 цього пункту, не надаються у разі надання засвідченої керівником або уповноваженою особою здобувача ліцензії копії документа, що підтверджує право власності на заявлений об'єкт електроенергетики, у якому зазначена інформація про кількість та тип заявлених засобів провадження;

2) викладення в новій редакції форми Інформації про підтвердження відсутності здійснення контролю за діяльністю суб'єкта господарювання у значенні, наведеному у статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції», резидентами держав, що здійснюють збройну агресію проти України у значенні, наведеному у статті 1 Закону України «Про оборону України» (додаток 3 до Ліцензійних умов).

Зазначені зміни спрощують підготовку документів для отримання ліцензії на виробництво електричної енергії.

В той же час, суб'єкти господарювання, що вже отримали ліцензії на право провадження господарської діяльності з виробництва електричної енергії, мають надавати до НКРЕКП інформацію згідно з додатком 3 до Ліцензійних умов у разі зміни переліку осіб (у тому числі фізичних), які прямо або опосередковано володіють часткою (паєм, акціями) у статутному (складеному, пайовому) капіталі цих суб'єктів господарювання, у розмірі більше ніж 5 відсотків, протягом місяця з дня настання такої зміни.

2. Ліцензійні умови провадження господарської діяльності з виробництва електричної енергії доповнено новою вимогою щодо дотримання ліцензіатами з виробництва електричної енергії Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з перепродажу електричної енергії (трейдерської діяльності), затверджених постановою НКРЕКП від 27 грудня 2017 року № 1468, у разі провадження господарської діяльності з перепродажу електричної енергії (трейдерської діяльності).